

TAGASISIDE AITAB KOOLITÖÖS

Urve Krause

Pärnu Kuninga Tänavä Põhikooli direktor

Pärnu Kuninga Tänavä Põhikoolis on õppekorralduse aluseks eeldus, et kool on õpilase jaoks. Õppe- ja kasvatustöö realiseeritakse kolmnurgas õpetaja-õpilane-lapsevanem. Meie kooli kogemus näitab, et lähtudes õpilase arengu jälgimisel õpilase, kooli ja kodu koostööst, sisehindamisest ja koolitöö kindlast planeerimissüsteemist on tulemuseks ning väljundiks paremad õpitulemused, õpilaste ja õpetajate vaheline tõhus aine- ja huvialane koostöö.

Pärnu Kuninga Tänavä Põhikoolis on nii tavaklassid kui ka hariduslike erivajadustega õpilaste klassid.

Iga arengu eelduseks on teadmine täideviidu kvaliteedist. Seetõttu on kooli prioriteediks pidev tagasiside ja eneseanalüüs igas koolielu valdkonnas. Taoline suundumus on küll töömahukam, kuid on tänaseks muutnud koolielu väga huvitavaks ja mitmekesiseks. Õppetöö on tulemuslikum, õpetajate ja õpilaste suhted pingevabamad, koostöö lastevanematega tõhusam ja tihedam.

Tagasiside ja analüüsi teostamiseks on koolis loodud arenguveestluste, rahulolu-uuringute ja enesehindamise süsteem, mille tulemuste põhjal toimub kogu kooliarendustöö planeerimine.

Tutvustan järgnevalt meie koolis kasutatavaid tagasiside valdkondi.

ARENGUVEESTLUSED ÕPETAJA, ÕPILASE JA LAPSEVANEMA(TE) OSAVÕTUL

Arenguveestluste rakendamise tingis eluline vajadus: oli vaja tagasisidet oma tööle õpilase, lapsevanema ja õpetaja pilgu läbi. Negatiivsed kogemused näitasid, et kool ei ole kõikvõimas ega saa võtta vastutust õpilaste arendamisel ainult enda peale. Kodu on ja jääb kooli olulisemaks partneriks. Just arenguveestlustes leiti sobiv võimalus selgitada peredele kooli põhimõtteid, kuulata vanemate soove, ootusi ja leida motivatsiooni koostöök – iga õpilase individuaalse arengu suunamiseks ja toetamiseks.

Õnneks ei tulnud leiutada jalgratast, eeskujuks ja õpetajaks sai Rootsi sõpruskool Stockholmist Eesti Kool. Vastastikustel külaskäikudel avasid Rootsi kolleegid ja kooli juht Jaan Seim neile nii tavapärase tegevuse – arenguveestluste – olemuse, sisu, läbiviimise taktika ning positiivsete ja negatiivsete külgede olemasolu. Esimesed kirjalikud küsitlustekstid pärinevadki Rootsi kolleegidelt.

Arenguveestluste viiakse igas klassis läbi kaks korda õppeaastas. Arenguveestluste aluseks on kooliastmete üldpädevused. Arenguveestlustel kasutatavad küsimustikud on kooliastmeti erinevad ja nende koostamisel lähtutakse ka vastavate klasside omapärasest ja probleemidest.

I kooliastmes keskendutakse lapsepärast sõnastatud üldpädevuste analüüsile. II ja III kooliastmes lisandub õppeainete omandatuse analüüs. 9. klassis on peatähelepanu karjäärinõustamisel, kus klassijuhataja kõige suuremaks abiliseks on kooli psühholoog, kes viib läbi vastavad küsitlused ja testid. Arenguveestluste viib tavaliselt läbi klassijuhataja, vajadusel kaasatakse vestlusesse aineõpetajad, logopeed, kooli psühholoog ja sotsiaaltõõtaja.

Õnnestunud arenguvestlusel

- on õpilasel võimalik õpetajaga vestelda enda saavutustest ja õppimisest;
- arutlevad õpetaja ja lapsevanem(ad) usalduslikult lapse arenguks soodsate tingimuste loomise eesmärgil;
- otsitakse kodu ja kooli vahelisi koostöövõimalusi;
- on lapsevanema(te)l võimalik vestelda oma lapse saavutustest tema õpetajaga;
- on õpetaja võimalik saada oma tööks kasulikku teavet laste arendamiseks.

Koostöö laabumiseks on vajalik vastastikune usaldus. Individuaalne lähenemine on usalduse tekkimise üheks olulisemaks eelduseks. Koos püstitatakse reaalsed individuaalsed eesmärgid eelseisvaks perioodiks ning leitakse praktilise koostöö võimalusi. Arenguvestluste õnnestumise tagab tõhus eeltöö nii kooli kui ka kodu poolt. Arenguvestluseks esitab klassijuhataja lastevanematele isikliku kutse ning kooskõlastab vestluse aja vastavalt lastevanemate võimalustele. Koos kutsega edastatakse lapsevanemale ja õpilasele ka küsimustikud, millele vastates häälestatakse eelseisvaks kohtumiseks.

Arenguvestluste küsimustiku koostamisel pakkus suurt abi koolitus- ja konsultatsioonifirma Merlecons õpimapp "Arenguvestluste ja õpitulemusvestluste läbiviimine õpilastega". Küsimustikud koostatakse vastavalt klassi õpilaste omapärale ja probleemidele.

I kooliastme õpilase enesehindamise küsimustiku aluseks on kooliastme üldpädevused. Igale klassile küsimustikku koostades kohandab õpetaja seda vastavalt klassi arengutasemele ja üldistele probleemidele.

1. klassi õpilane võib küsimustikku täita ka kodus koos lapsevanemaga. Arenguvestluste käigus antakse hinnang seni saavutatatule ja sõlmitakse kokkulepe järgmise perioodi tegevuste kohta.

1. klassi õpilase küsimustik

Jrk nr	Väited	jah	ei	püüan	oskan
1.	Täidan lubadusi, olen viisakas.				
2.	Hoian puhtust ja korda.				
3.	Suhtun hoolivalt enda ja teiste asjadesse, sest tean, et need on loodud inimeste tööga.				
4.	Hoian loodust.				
5.	Hoolitsen oma välimuse ja tervise eest, tahan olla terve.				
6.	Olen aus ja õiglane.				
7.	Mõistan oma-võõras-ühine tähendust.				
8.	Tean, et kedagi ei tohi kiusata ega narrida.				
9.	Hoian oma kodu, perekonda, klassi, oskan olla hea kaaslane.				
10.	Tunnen Eesti lippu ja oma kodupaika.				
11.	Tahan õppida.				
12.	Oskan märgata ilu.				
13.	Saan aru, et inimesed on erinevad.				
14.	Olen sõbralik, oskan andeks anda.				

15.	Oskan lugeda lihtsat plaani, tabelit, kaarti.				
16.	Oskan ohutult kooliteel liigelda.				
17.	Oskan käivitada ja kasutada lihtsamaid arvuti-programme.				
18.	Oskan üksi õppida.				
19.	Oskan töötada koos teistega, paaris ja rühmas.				
20.	Oskan jaotada aega õppimiseks ja muudeks tegevusteks.				
21.	Oskan õpetajat ja kaaslast kuulata.				

Hinnang seni saavutatule

Kokkulepitud tegevused järgneva arenguperioodiks

Lapsevanema allkiri:

Õpetaja allkiri:

Järgmisi küsitlusi kasutatakse II ja III kooliastmes, kus üldpädevuse hindamisele lisandub ka õppeainete omandatuse analüüs. Näitena olgu toodud eesti keele, hoolsuse ja käitumise küsimustik. See täidetakse kodus koos lapsevanemaga. Hinnete seis enne kokkuvõtva hinde saamist märgib õpetaja või õpilane saab kaasa hinnete lehe. Tegevuskava järgmiseks õppeperioodiks arutatakse läbi ja märgitakse koos õpilase ja vanemaga arenguvestlusel

Eesti keel

Eelmise veerandi hinne

Hinnete seis enne kokkuvõtva hinde saamist

Osalemine õppetöös (töötan tundides kaasa, täidan ülesandeid, vastutan tehtu eest, teen kodutööd)

.....

.....

Milles vajan abi?

.....

.....

Tegevuskava järgneva õppeperioodiks

.....

.....

Hoolsus

Eelmise veerandi hinne

Millise hinnangu saaksin nüüd?

Kooli kodukorra täitmine (õppevahendite olemasolu, vastutustunne)

.....

.....

Tegevuskava järgmiseks õppeperioodiks

.....

.....

Käitumine

Eelmise veerandi hinne

Millise hinnangu saaksin nüüd?

Minu suhted kaaslastega

.....

.....

Minu suhted pedagoogide ja teiste täiskasvanutega koolis

.....

.....

Tegevuskava järgnevak s õppeperioodiks

.....

.....

Järgnev küsimustik täidetakse klassijuhataja palvel aineõpetajate poolt enne arenguveestlust.

Õppeaine nimetus

Hinnete seis enne kokkuvõtva hinde saamist

Õpetaja kommentaarid osalemise kohta õppetöös (tunnitöö, kodutööde täitmine, käitumine)

.....

.....

.....

Tegevuskava järgnevak s õppeperioodiks

.....

.....

Õpetajate valikul kasutatakse I ja II kooliastmes ka klassi omapärale kohandatud küsimustikke. Näiteks:

Õpilase küsimustik

1. Kuidas sulle koolis (klassis) meeldib?

2. Kas sulle meeldib töötada rühmas?

3. Kas sa saad õpetaja selgitustest aru?

4. Kas sa töötad tunnis kaasa?

5. Kas sulle meeldib vastata suuliselt või kirjalikult?

6. Mis on sinu jaoks raske? (mõista tööjuhendeid, arutleda, keskenduda)

.....

7. Kuidas sa järgid kooli kodukorda, klassi reegleid?

.....

Lapsevanema küsimustik

1. Kuidas toimib side kooli ja kodu vahel?

.....

2. Kommentaarid õppeülesannete ja koduste ülesannete kohta.

.....

10.	Õpetajaga on kerge suhelda						
11.	Õpetaja aitab mind tunnis, kui ma ei saa aru						
12.	Saan vajadusel õpetajalt abi ka pärast tunde						
13.	Kontrolltööde ülesanded on mulle jõukohased						
14.	Kui ma õpin, võin saada hea hinde						
15.	Tunnis valitseb kord ja tõine meeleolu						
16.	Õpetaja hindab mu teadmisi, mitte minu käitumist ja hoolsust						
17.	Õpetaja nõudmised on liiga ranged						
18.	Kokkuvõttev hinne vastab minu teadmistele						
19.	Saan ebaõnnestunud tööd soovi korral parandada						
20.	Õpetaja suhtub kõikidesse õpilastesse ühtviisi						
21.	Õpetaja suhtub kõikidesse õpilastesse sõbralikult						
22.	Töövihiku ülesanded on jõukohased						

Aineõpetaja saab küsimustest tehtud kokkuvõttega tutvuda. Küsitluse tulemusi käsitletakse ka õpetajaga peetavatel arenguvestlusel.

2002./2003. õppeaastal läbi viidud ainealases küsitlusest selgus mitu probleemkohta, millele õppetunni kavandamisel ja läbiviimisel suuremat tähelepanu pöörata:

- kasutada õpihima tõstmiseks tundides suuremat näitlikustamist;
- jälgida koduste ülesannete mahtu ja sisu;
- tugineda tunnis koostööle ja vastastikusele lugupidamisele;
- tõhustada tööd nii andekate kui ka väheandekate lastega;
- kujundada raamatukogu avatud õpikeskuseks (organiseerib üritusi, mis toetavad aineõpetust koolis ja ergutavad kultuuri- ja ühiskonnateadlikkust);
- järgida koolis väljatöötatud nõustamissüsteemi.

LASTEVANEMATE RAHULOLU-UURINGUD

Koostöökolmnurgas õpilane-õpetaja-lapsevanem on võrdselt oluline ka lapsevanema nägemus ja arvamus. Rahulolu-uuringu läbiviimisel võib keskenduda nii mõnele üksikule valdkonnale (toitlustamine, õpilaste turvalisus) kui ka rahulolule tervikuna.

Meie oleme oma koolis kasutanud erinevatest probleemidest sõltuvalt erinevaid küsimustikke. Et kõige rohkem probleeme on tekkinud 1. klassis ja 5. klassis ainesüsteemile üleminekul, siis toome näiteks mõned 1. ja 5. klassis kasutatavad küsimustikud.

Küsimustik 1. klassi õpilase vanemale I õppeveerandi järel

	väga rahul	pigem rahul	pigem rahulolematu	väga rahulolematu	arvamus puudub
1. Lapse toetamine ja järelaitamine (nt raskuste korral)					
2. Koduste ülesannete maht (mitte liiga vähe, mitte liiga palju)					
3. Koduste ülesannete					

raskusaste (laps teeb üldjuhul koduseid ülesandeid iseseisvalt)					
4. Nõuded õpilastele (mitte liiga vähe, mitte liiga palju)					
5. Õpetaja suhtumine Teie lapsesse					
6. Õppetöö tulemus (kui palju Teie laps õpib)					
7. Teie lapse õppimise motiveerimine					
8. Kooli suhtumine vanematesse					
9. Kaebuste käsitlemine					

Kommentaariid, ettepanekud:

Küsimustik 5. klassi laste vanematele

1. Mille üle Te oma lapse juures kõige rohkem uhkust tunnete?
2. Kuidas Teie laps kohanes ainesüsteemile üleminekuga?
3. Millised olid kõige suuremad raskused?
4. Kui kaua valmistub Teie laps järgmiseks koolipäevaks?
5. Kas Teie arvates on lapse hinded ja aeg, mida Teie laps kulutab õppimisele, omavahel vastavuses?
6. Millised ained valmistavad Teie lapsele kõige rohkem raskusi? Mis võib olla selle põhjuseks?
7. Milliseid õppeaineid õpib Teie laps kõige meelsamini? Mis võib olla selle põhjuseks?
8. Kuidas saavad kool ja õpetajad aidata kaasa Teie lapse arengule?
9. Kuidas saate Teie aidata kaasa oma lapse arengule?
10. Mida saaks õpetaja teha teistmoodi, et saavutada koos paremaid tulemusi?

Ettepanekud kooli juhtkonnale:

Ettepanekud klassijuhatajale:

Ettepanekud aineõpetajale:

Küsimustik üldise rahulolu selgitamiseks

Väga nõus Nõus Eriti pole nõus Ei ole Ei tea

1.	Minu lapsele meeldib kool, kus ta käib					
2.	Minu lapsel läheb koolis hästi					
3.	Koolis on meeldiv käitumiskultuur					
4.	Koolis on õpilaste vahel head suhted					

5.	Koolis on õpilaste ja õpetajate vahel head suhted					
6.	Minu lapsele antakse koduseid ülesandeid parajal määral					
7.	Kooli õpetamise tase on hea					
8.	Minu laps suhtub õppimisse tõsiselt ja püüab anda endast parima					
9.	Kool aitab minu lapsel saada arukaks ja vastutustundlikuks inimeseks					
10.	Mind hoitakse hästi kursis sellega, kuidas minu laps koolis edasi jõuab					
11.	Ma ei tunne ennast ebamugavalt, kui pöördun kooli juhtkonna poole					
12.	Koostöö lastevanematega on heal tasemel					
13.	Kooli juhitakse hästi					
14.	Kool pakub lastele palju võimalusi klassiväliseks tegevuseks					

2002./2003. õppeaastal läbiviidud küsitluse põhjal selgus nii positiivset kui ka negatiivset. Positiivsena tõstsid lastevanemad esile kooli traditsioone ja üritusi, puhast õpikeskkonda ja häid koostöösuhteid õpetajate ja juhtkonnaga. Negatiivsena toodi esile üksikute õpetajate suhtlemisstiili ja õpetamise taset.

Tüüpilisemate soovide ja ettepanekutena võiks välja tuua järgmised:

- õpilaste hindamisel peaksid kõik õpetajad olema ausad ja objektiivsed;
- maksta eriti headele õpetajatele lisatasu;
- muuta koolikord rangemaks (eriti vahetundides);
- seada uuesti sisse koolivorm;
- pakkuda rohkem huviringe ja tasuta sportimisvõimalusi;
- muretseda õpikute hoidmiseks kooli hoiukapid.

Suur osa lapsevanemate reaalistest ootustest ühtivad ka kooli arengusuundadega, mistõttu nendega ka pidevalt tegeletakse. Kooli pedagoogiline kollektiiv osaleb regulaarselt koolitustel, mille vajadus selgitatakse välja just tagasiside kaudu, samuti on kaasatud kooli psühholoog ja sotsiaaltöötaja. Nemad aitavad välja selgitada parimaid võimalusi suhtlemis- ja distsipliiniprobleemide lahendamiseks. Samuti on koolis suurendatud tasuta huvialaringide arvu, tänu millele on suur osa lapse vabast ajast veedetud kvaliteetselt ja tulemusrikkalt.

Otseselt tagasisidest ja nii õpilaste kui ka vanemate ettepanekutest lähtuvalt on käivitatud äärmiselt aktiivne kooli- ja klassivälise töö, mis pakub osalemisvõimalusi nii õpilastele kui ka vanematele. Oluliseks koolielu osaks on saanud projektipõhine õppetöö. Arvestatud on ka erivajadustega lastega – nende aktiveerimiseks teeb tõhusat tööd õpilasomavalitsuse aktiiv koos huvijuhi ja klassijuhatajatega.

Eelnevalt sai esile toodud lapsevanemate positiivne hinnang kooli traditsioonidele ja üritustele. Lisaks lõbusale ühistegevusele kannavad üritused alati ka sisulist ja kasvatuslikku tähendust, et toetada aine- ja kasvatusalast tööd. Nii lastevanemate, õpilaste kui ka õpetajate tagasiside põhjal on selgunud ka üks erisugune probleem – vajadus tõhustada tööd andekate lastega. Võimekamad ja andekamad lapsed on teinud ettepanekuid töömahu ja -suundade mitmekesistamiseks ja suurendamiseks ning lastevanemad ootavad, et nende laste võimete arendamiseks tehtaks rohkem individuaalset tööd. Õpetajad püüavad leida võimalusi teha

andekamatega individuaalset tööd. Ka andekas laps on erivajadustega laps – seetõttu loodi koolis andekate laste arendusrühm (esialgu 1.–4. klassi õpilastele), mis töötab eriplaani alusel pikapäevarühma ajal.

Samuti selgus küsitlusest vajadus tegeleda rohkem väheandekate õpilastega. Pedagoogidele kehtestati vastuvõtuajad, eesmärgiks pakkuda õpilastele individuaalse töö võimalust. Tõhustati tugisüsteemide tööd (tugiõpe, logopeediline abi). Vastuvõtuaegade süsteem on andnud tulemusi – kindel aeg, mil õpilane saab individuaalselt õpetajaga suhelda ja õppida, pakub õpilasele suuremat turvatunnet.

ARENGUVESTLUSED ÕPETAJAGA

Kolmas koostöö osapool on õpetaja, kelle oskusel oma tööd eesmärgistada ja analüüsida on suur osa õpilaste arengu suunamisel.

Arenguestlused pedagoogilise kollektiiviga toimuvad õppeaasta lõpus maikuuks. Need viiakse läbi etteantud küsimustiku alusel. Erinevatel küsimustikel põhinevad analüüsid esitavad nii klassijuhatajad, aineõpetajad, eripedagoogid, aineühenduste juhatajad, vanemõpetajad, huvijuht kui ka raamatukogu juhataja. Küsimused suunavad end analüüsima, oma töö tugevusi ja nõrkusi välja tooma, enda tööd hindama. Kokkuvõtteid tehakse ka õppetöö tulemustest.

Küsimustiku teine osa käsitleb õppetöö korraldust ning tugisüsteemide toimimist. Arenguestlused pedagoogilise kollektiiviga aitavad välja selgitada õpetajate eneseteostuse ootusi, samuti koolitusvajadusi, nägemust koolitöö tõhusamast arendamisest. Õpetaja analüüsib oma tööd ning annab sellele hinnangu, mille põhjal saab planeerida järgmise õppeaasta arengusuundi.

Arenguestlused toimuvad individuaalselt kooli juhtkonnaga, vestlusist tehakse kokkuvõtte, mida tutvustatakse õppenõukogus. Kõiki ettepanekuid arvestatakse koolikorralduse arengusuundade ja koolituskavade väljatöötamisel. Arenguestlusel aineõpetajatega arutatakse ka õpilaste hulgas läbi viidud ainealaste rahulolu-uuringute tulemusi ning püütakse üheskoos leida vastuseid neist tulenevatele küsimustele ning lahendusi probleemidele.

Pedagoogilise kollektiiviga toimunud arenguestlusest on tulenenud väga asjalikke diskussioone ja ettepanekuid. Kooli juhtkond saab koolitöö üldisemal planeerimisel arvestada iga õpetaja vajadusi eneseteostuseks ning õppetöö tulemuslikkuse parandamiseks.

Õppenõukogu käsitleb kooli probleeme laiemalt, individuaalne vestlus toob välja ka kõige väiksemad probleemid, mille lahendamine aitab ennetada suuremaid. Õpetajad hindavad arenguestlusi väga, sest isiklik lähenemine ja suhtlemine aitab koostööd tihendada ja kollektiivi liita.

Õpetajatega peetavad arenguestlused võimaldavad:

- saada tagasisidet kooli arengukava ühe aasta eesmärkide realiseerimisest;
- teha ettepanekuid kooli töö parandamiseks;
- tunnustada iga töötajat individuaalselt;
- seda järgmise õppeaasta üldeesmärgid.

Õppeprotsessi tagasisidestamise ja õpilaste arengu jälgimise ja toetamise tulemusel on

- tõusnud lastevanemate huvitatus laste arengu suhtes;
- suurenenud õpilaste, õpetajate ja lastevanemate vastastikune rahulolu individuaalse suhtlemise võimaluse üle;
- tekkinud õpilase arengut toetav õhkkond;
- paranenud kooli ja kodu koostöö;
- paranenud õpilaste õpimotivatsioon, kasvatatus ja vastutus oma töötulemuste eest;
- tihenenud õpetajate tunnustamine lastevanemate poolt (tänuõnna õpilastest hoolimise, nende toetamise ja õpetamise eest);
- kasvanud lastevanemate usaldus kooli vastu – seeläbi on tõusnud ka kooli maine (kooli õppima tulla soovijate arv on suurenenud);
- õpilaste üleriigiliste tasemetööde ja eksamite tulemused kõrgemad üleriigilisest keskmisest;
- õpilased saavutanud väga häid tulemusi ülelinnalistel ja vabariiklikel olümpiaadidel ja õpilasvõistlustel;
- riiklik järelevalve andnud kõrge hinnangu kooli tulemuslikule õppetööle.

Pärnu Kuninga Tänav Põhikooli missiooniks ja rolliks on elus toimetuleva, elukestvalt õppiva eetilise inimese kujundamine, millele aitab kaasa ühiselt võetud suund õpilaste arengu jälgimisele, suunamisele ja individuaalse loovuse arendamisele. Kooli ja kodu koostöö nende eesmärkide täitmisel on väga vajalik ning arenguestlused on koostöö parimaks vormiks.